

JAARVERSLAG 2020 EXPERTGROEP TOETSEN PO

Opgesteld: Utrecht, 29 januari 2021 (Jennifer Roubiès)

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	2
2. Algemene informatie.....	3
3. Eindtoetsen	4
3.1 Beoordeling andere eindtoetsen	4
3.2 Vroegtijdige beoordelingen.....	4
3.3 Beoordelingskader Eindtoetsen	4
4. LVS-instrumenten.....	6
4.1 Beoordeling LVS-instrumenten.....	6
4.2 Vroegtijdige beoordeling	6
4.3. Beoordelingskader LVS-toetsen.....	6
5. Vergelijkbaarheid Eindtoetsen	7
5.1 Gezamenlijk Anker	7
5.2 Simulatie nummering eindtoetsen.....	7
5.3 Lexter applicatie	7
5.4 Extra verzoeken aan de Expertgroep	8
6. Governance eindtoetsen	9
6.1 Stuurgroep en werkgroep doorstroomtoetsen po.....	9
6.2 Secondanten Expertgroep	9
6.3 Samenwerking Expertgroep en CvTE	9
6.4 Overheveling van het secretariaat van de Expertgroep.....	9
7. Tot Slot.....	10

1. Inleiding

De Wijzigingswet op Primair Onderwijs (WPO; Stb. 2014, 13) verplicht basisscholen vanaf het schooljaar 2014/2015 om bij alle leerlingen in groep 8 een eindtoets voor taal en rekenen af te nemen. De overheid heeft de publieke taak om een centrale eindtoets beschikbaar te stellen. Het College voor Toets en Examens (CvTE) is wettelijk belast met deze taak. In opdracht van het CvTE wordt door stichting Cito de Centrale Eindtoets ontwikkeld.

Naast de Centrale Eindtoets is het voor scholen toegestaan 'andere' eindtoetsen af te nemen. De eindtoets die een basisschool gaat gebruiken, moet van goede kwaliteit zijn. Daarom is door de minister een onafhankelijke commissie (de Expertgroep Toetsen PO, hierna: Expertgroep) ingesteld, die de minister adviseert over het toelaten van andere toetsen als eindtoets voor het PO.

De Wijzigingswet op Primair Onderwijs (Stb. 2014, 13) verplicht basisscholen ook om vanaf het schooljaar 2014/2015 om voor elke leerling een leerlingvolgsysteem (LVS) te gebruiken. Ook de instrumenten (toetsen) die binnen een LVS afgenomen worden bij de leerlingen moeten van goede kwaliteit zijn. Daarom is de Expertgroep tevens belast met de taak de instrumenten binnen een LVS te beoordelen en hierover een eigenstandig kwaliteitsoordeel te geven.

De taak van de Expertgroep is driedelig:

- de Expertgroep adviseert de minister volledig, zorgvuldig en tijdig over het al dan niet toelaten van andere eindtoetsen;
- de Expertgroep controleert de toegelaten andere eindtoetsen jaarlijks op de psychometrische en onderwijskundige kwaliteiten en geeft hierover een eigenstandig oordeel;
- de Expertgroep beoordeelt de LVS-instrumenten en geeft hierover een eigenstandig oordeel.

Naast deze kerntaken kan de Expertgroep door het ministerie van OCW gevraagd worden extra opdrachten en onderzoeken uit te voeren.

De Expertgroep bestaat uit een voorzitter en twee leden (een lid met psychometrische en een lid met onderwijskundige expertise). De Expertgroep is ingesteld door middel van een instellingsbesluit. De voorzitter en leden worden benoemd door de minister van OCW. De benoeming geldt steeds voor een termijn van vier jaar en is in 2018 voor de laatste maal verlengd. Naast de leden van de Expertgroep, zet de Expertgroep een aantal externe beoordelaars in die de binnengekomen toetsen beoordelen. Het onderwijskundige en het psychometrische lid van de Expertgroep worden daarnaast bijgestaan en indien nodig vervangen door een secondant. Het psychometrische lid van de Expertgroep wordt tevens bijgestaan door een psychometrisch expert. Alle werkzaamheden van de Expertgroep en haar secretariaat worden bekostigd door het ministerie OCW.

2. Algemene informatie

In 2020 heeft de Expertgroep geen eindtoetsen beoordeeld. In 2020 is wel een aantal LVS-instrumenten beoordeeld. Meer over beoordelingen van eindtoetsen en LVS-instrumenten leest u in hoofdstuk 3 en 4 van dit jaarverslag.

Daarnaast heeft de Expertgroep werkzaamheden uitgevoerd in het kader van de vergelijkbaarheid van de eindtoetsen. Daarover leest u in hoofdstuk 5 meer.

De Expertgroep is een aantal keer in vergadering bijeengekomen. Naast deze interne overleggen heeft de Expertgroep regelmatig contact gehad met de toetsaanbieders, het ministerie van OCW en overige ketenpartners. In verschillende samenstellingen zijn deze partijen bijeengekomen gedurende het afgelopen jaar, onder andere in het kader van een zo efficiënt mogelijke overgang naar een nieuw toetsstelsel, dat ingaat vanaf het moment dat de WPO gewijzigd wordt. Hoofdstuk 6 gaat hier dieper op in.

3. Eindtoetsen

3.1 Beoordeling andere eindtoetsen

In 2020 waren vier andere eindtoetsen, naast de van overheidswege aangeboden Centrale Eindtoets, door de minister toegelaten tot het gebruik van het primair onderwijs: Route 8, Dia-eindtoets, AMN Eindtoets en de IEP. Bij normale gang van zaken was voor Dia-eindtoets en AMN Eindtoets in 2020 een uitgebreide beoordeling uitgevoerd en voor Route 8 en de IEP een jaarlijkse check.

De geannuleerde afname van de eindtoets, vanwege het sluiten van de basisscholen in het voorjaar van 2020 in verband met de COVID-19 epidemie, leidde er echter toe dat in 2020 geen eindtoetsen zijn beoordeeld. Het ontbreken van afnamegegevens uit 2020 maakte een gedegen, vergelijkbare beoordeling niet mogelijk. Dit heeft in overleg met het ministerie van OCW geleid tot het besluit gemotiveerd af te wijken van het Toetsbesluit, door in 2020 geen uitgebreide beoordeling en advies over de bruikbaarheid van de Dia-eindtoets en de AMN Eindtoets af te geven. Daarnaast vond geen jaarlijkse check plaats over de bruikbaarheid van Route 8 en de IEP. Daarbij is besloten is om alle beoordelingen een kalenderjaar op te schuiven: de uitgebreide beoordeling van de Dia-eindtoets en de AMN Eindtoets en de jaarlijkse check van de Route 8 en de IEP vindt plaats in 2021, conform het gebruikelijke proces.

De toelatingen van de andere eindtoetsen voor 2020 schuiven door naar 2021. De vier reeds toegelaten eindtoetsen, die afgenomen zouden worden in schooljaar '19/'20, zullen afgenomen worden in schooljaar '20/'21.

3.2 Vroegtijdige beoordelingen

Eind 2019 is gestart met een pilot waarbij eindtoetsitems die nog niet geproeftoetst waren, een onderwijskundige beoordeling kregen. Deze 'vroegtijdige onderwijskundige beoordeling' maakt het mogelijk voor toetsaanbieders om inhoudelijke feedback op de items grondig te verwerken, voordat de proeftoets plaatsvindt. Verwerking van feedback tijdens de officiële beoordeling, dus na de proeftoets, zou betekenen dat psychometrische eigenschappen kunnen veranderen, waardoor onzeker is of de psychometrische gegevens nog wel accuraat zijn.

De eind 2019 gestarte pilot is voor de eindtoetsaanbieder in kwestie – Bureau ICE – en de Expertgroep goed bevallen, waardoor de vroegtijdige beoordelingen in 2020 gecontinueerd zijn. In 2020 zijn de niet-geproeftoetste items van de Route 8 (afname in 2022), de AMN Eindtoets (afname in 2022), de Dia-eindtoets (afname in 2022 en 2023) en de IEP (afname in 2023) vroegtijdig beoordeeld. Tevens zijn de reeds geproeftoetste items van de Dia-eindtoets voor afname in 2021 vroegtijdig beoordeeld; indien nodig konden deze items na de feedback opnieuw geproeftoetst worden.

3.3 Beoordelingskader Eindtoetsen

Bij de beoordeling van eindtoetsen hanteert de Expertgroep het Beoordelingskader Eindtoetsen. Jaarlijks evalueert de Expertgroep het beoordelingskader en bekijkt of, bijvoorbeeld in het licht van nieuwe ontwikkelingen, aanpassingen nodig zijn. In het najaar van 2019 is deze evaluatie uitgevoerd. Het aangepaste beoordelingskader werd in het voorjaar van 2020 vastgesteld. Naast een aantal kleine aanpassingen, is het hoofdstuk over de psychometrische aspecten herzien; daarbij zijn criteria over

itemverversing opgenomen en zijn nieuwe criteria toegevoegd, om ook tijdens de jaarlijkse tussentijdse psychometrische check inzichtelijk te maken waarop wordt getoetst.

Het meest recente beoordelingskader is te vinden op de website van de Expertgroep.

4. LVS-instrumenten

4.1 Beoordeling LVS-instrumenten

LVS-instrumenten zijn toetsen, schoolse toetsen of observatie-instrumenten, met een 'volgaspect': de instrumenten geven een beeld van de groei/ontwikkeling van leerlingen, op het niveau van de leerling, de groep en de school.

In 2020 werden 3 losse en 3 reeksen van LVS-instrumenten ter beoordeling ingediend bij de Expertgroep Toetsen PO. In totaal is voor 37 individuele instrumenten een beoordelingsprocedure opgestart. Het betreft 35 schoolse toetsen en 2 observatie-instrumenten voor kleuters. Het gaat om instrumenten van Bureau ICE en Cito B.V..

De Expertgroep heeft de onderwijskundige en psychometrische experts gevraagd de instrumenten te beoordelen. Op basis van deze beoordelingen en eventueel extra ingediende informatie van de toetsaanbieder heeft de Expertgroep een goed geïnformeerd besluit kunnen nemen omtrent de kwaliteit van het overgrote deel van de LVS-instrumenten. De Expertgroep heeft van deze beoordeelde LVS-instrumenten aangegeven dat zij van voldoende kwaliteit zijn. De beoordelingen en kwaliteitsoordelen van de Expertgroep kunnen geraadpleegd worden op de website van de Expertgroep.

4.2 Vroegtijdige beoordeling

In 2020 zijn, naast items voor eindtoetsen, ook items voor een LVS-instrument vroegtijdig onderwijskundig beoordeeld. Het betreft hier items voor de Diataal volgtoetsen, die vanaf 2021 officieel ter beoordeling ingediend worden.

4.3. Beoordelingskader LVS-toetsen

Bij de beoordeling van LVS-instrumenten hanteert de Expertgroep het Beoordelingskader LVS-instrumenten (voorheen: LVS-toetsen). Jaarlijks evalueert de Expertgroep het beoordelingskader en bekijkt of, bijvoorbeeld in het licht van nieuwe ontwikkelingen, aanpassingen nodig zijn. De Expertgroep heeft begin 2020 aandacht gehad voor het beoordelingskader, onder andere vanwege de op handen zijnde wetswijziging waardoor voor het volgen van kleuters enkel observatie-instrumenten ingezet mogen worden. Daarnaast besloot de Expertgroep dat, om de kwaliteit van afgegeven kwaliteitsoordelen te borgen, een geldigheidsduur en tussentijdse checks ingesteld werden. Een en ander leidde tot de volgende aanpassingen in het beoordelingskader LVS-instrumenten:

1. In het gehele beoordelingskader is gepoogd minder specifiek op schoolse toetsen en meer in het algemeen op volginstrumenten te richten, om bijvoorbeeld ook observatie-instrumenten te includeren (i.h.k.v. volgen bij kleuters).
2. Het besluit dat kwaliteitsoordelen van de Expertgroep over LVS-instrumenten tien jaar geldig zijn, is in het beoordelingskader opgenomen.
3. In het beoordelingskader is informatie opgenomen over tussentijdse checks.

De Expertgroep heeft over de tussentijdse checks gedegen overleg gevoerd met de toetsaanbieders.

Het meest recente beoordelingskader is te vinden op de website van de Expertgroep.

5. Vergelijkbaarheid Eindtoetsen

5.1 Gezamenlijk Anker

In 2016 heeft de staatssecretaris van OCW de Expertgroep gevraagd om een procedure te ontwikkelen en te implementeren voor het vergelijkbaar maken van de toetsadviezen en schattingen van de referentieniveaus zoals die door de verschillende aanbieders van eindtoetsen gegeven worden. In dat kader is vanaf 2017 jaarlijks een gezamenlijk anker ontwikkeld en vernieuwd. De projectleiding voor de ontwikkeling van het gezamenlijk anker is in handen van de Expertgroep.

In 2018 is een ontwikkelproces opgezet voor de totstandkoming van een gezamenlijk anker 2020 en verder. In 2019 is de ontwikkeling van het gezamenlijk anker voor 2020 afgerond. Omdat de eindtoets in het voorjaar van 2020 geen doorgang vond, worden de items van dit gezamenlijk anker in de volgende afname, in 2021, ingezet.

In het najaar van 2019 is gestart met de ontwikkeling van het gezamenlijk anker voor afname in 2022 (was oorspronkelijk 2021). Dit gezamenlijk anker zal niet worden gepretest in de afname van 2021. Het gezamenlijk anker voor 2022 wordt samengesteld uit de gepreteste itempool die reeds bestaat.

In 2020 zijn tot slot nieuwe items ontwikkeld en geselecteerd voor de afname in 2023. Deze items worden gepretest in de eindtoets van 2021.

5.2 Simulatie normering eindtoetsen

In 2020 is vanwege het annuleren van de eindtoetsen geen operationele normeringsprocedure uitgevoerd. Wel heeft in de eerste helft van 2020 een simulatie van de normeringsprocedure plaatsgevonden, voor de afname in 2021. Daarbij is een simulatie van de normering via het gezamenlijk anker en via een alternatieve normering uitgevoerd. De simulatie vond plaats middels de door de Expertgroep ontwikkelde Lexter applicatie.

Naar aanleiding van deze simulatie en afstemming hierover met de verschillende eindtoetsaanbieders, heeft de Expertgroep een document *Beschrijving databestanden eindtoetsen en procedure voor normering afname 2021* opgesteld; hierin zijn een planning voor de normeringsprocedure in 2021, de beschrijving van de data-aanlevering en een handreiking voor de duiding van de resultaten opgenomen.

Stichting Cito Control heeft bij de simulatie een second opinion uitgevoerd. In deze second opinion analyses zijn de groepsadviezen, beheersing van referentieniveaus en resultaten vergeleken met die van de Expertgroep. Cito Control en de Expertgroep zullen in 2021 de resultaten verder bestuderen om de gevonden kleine verschillen te verklaren en de procedure voor de normering verder te verfijnen.

5.3 Lexter applicatie

In 2020 is gewerkt aan de verdere ontwikkeling van de Lexter applicatie. In de vernieuwde applicatie is onder andere een faciliteit opgenomen, waarmee toetsaanbieders zelf de normering voor nieuwe toetsen, bijvoorbeeld voor het speciaal basisonderwijs (sbo), kunnen simuleren. Eind 2020 is per aanbieder online een demonstratie gegeven van de vernieuwde applicatie voor de scoring en de alternatieve normering. Naar aanleiding van de feedback van de aanbieders is de functionaliteit van Lexter verder uitgebreid,

bijvoorbeeld door het toevoegen van routines voor grafische uitvoer voor item selectie en modelpassing. Begin 2021 wordt met de applicatie opnieuw een simulatie van de normeringsprocedure uitgevoerd. Daarmee wordt gedegen geoefend met de procedure, in voorbereiding op de operationele fase in 2021.

5.4 Extra verzoeken aan de Expertgroep

Eind 2020 is Stichting Cito gestart met een reeks onderzoeken naar de relatie tussen het school- en toetsadvies. Eén van deze onderzoeken betreft het functioneren van het gezamenlijk anker in de verschillende eindtoetsen. Dit deelonderzoek wordt in 2021 uitgevoerd door de Expertgroep. De Expertgroep heeft hiervoor eind 2020 een onderzoeksvoorstel opgesteld. In het deelonderzoek zal onderzocht worden in hoeverre de vormgeving van de items zorgt voor verschillen in prestaties op lezen, taalvaardigheid en rekenen van leerlingen bij een zelfde schooladvies.

6. Governance eindtoetsen

6.1 Stuurgroep en werkgroep doorstroomtoetsen po

Eind 2019 zijn, ten behoeve van een efficiënte governance van de eindtoetsen, een stuurgroep en een werkgroep doorstroomtoetsen po in het leven geroepen.

In de stuurgroep nemen bestuurlijk vertegenwoordigers van de toetsaanbieders en het CvTE, de voorzitter van de Expertgroep en het afdelingshoofd van het ministerie van OCW plaats. Daarbij hebben de Expertgroep en stichting Cito een adviserende rol, zonder stemrecht. De stuurgroep neemt besluiten over onder andere de normering van de eindtoetsen.

In de werkgroep nemen vertegenwoordigers van de private toetsaanbieders, het CvTE en stichting Cito, de twee leden van de Expertgroep (psychometrisch en onderwijskundig expert) en een ambtelijk medewerker vanuit het ministerie van OCW plaats. De werkgroep bereid de inhoudelijke onderwerpen voor de stuurgroep voor.

Eind 2020 heeft de Expertgroep met het ministerie van OCW, het CvTE en stichting Cito de huidige governance geëvalueerd. Deze evaluatie leidde tot de constatering dat de huidige governance goed verloopt.

6.2 Secondanten Expertgroep

Eind 2019 is voor zowel het psychometrisch als het onderwijskundig lid van de Expertgroep een secondant aangesteld. Deze twee secondanten fungeren als sparringpartner voor het psychometrisch respectievelijk het onderwijskundig lid. Tevens kunnen de secondanten het werk van deze Expertgroeleden overnemen, indien dat nodig is.

6.3 Samenwerking Expertgroep en CvTE

Vooruitkijkend op de wijzigingen in de governance van de eindtoetsen, met ingang van de aankomende wetwijziging, waarbij het CvTE de taken rondom kwaliteitsbewaking van eind- en LVS-toetsen van de Expertgroep overneemt, hebben de Expertgroep en het CvTE begin 2020 besloten intensiever te gaan samenwerken. Doel van deze samenwerking, die concreet inhoudt dat het CvTE meekijkt bij het werk van de Expertgroep, is een gedegen voorbereiding van het CvTE op haar nieuwe taken. Op verzoek van het CvTE kijkt daarbij ook stichting Cito mee bij relevante onderdelen van het werk van de Expertgroep, vanwege haar nieuwe werkzaamheden in het nieuwe toetsstelsel. Daarbij wordt zoveel als mogelijk is gezorgd voor scheiding van verantwoordelijkheden. Het CvTE en stichting Cito hebben in 2020 reguliere overleggen van de Expertgroep bijgewoond en keken – met goedkeuring van de toetsaanbieders – mee tijdens beoordelingsprocedures, door het ontvangen van toetsmaterialen van de aanbieders en beoordelingen van de Expertgroep.

6.4 Overheveling van het secretariaat van de Expertgroep

Aanhakend op de geïntensiverde samenwerking tussen de Expertgroep en het CvTE vanaf 2020 besloot het ministerie van OCW dat per 1 november 2020 het secretariaat van de Expertgroep werd overgeheveld van het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP) naar het CvTE. Onveranderd blijft hierbij de onafhankelijkheid van de Expertgroep. Het CvTE faciliteert het secretariaat waar het gaat om financiën en facilitaire zaken. Het

CvTE ontvangt hiervoor bekostiging vanuit het ministerie van OCW, middels een aanvulling op het werkprogramma van het CvTE.

Voor de overheveling van het secretariaat is een nieuwe digitale omgeving ingericht bij het CvTE. Deze digitale omgeving is ingericht conform de in 2020 gecreëerde online omgeving (NextCloud) voor de uitwisseling van databestanden tussen de toetsaanbieders en de Expertgroep. Daarbij zijn dezelfde autorisaties voor de diverse stakeholders aangehouden. De bestanden zijn vanuit NextCloud overgezet naar de nieuwe omgeving. Daarnaast is binnen de nieuwe digitale omgeving een deel ingericht, dat enkel toegankelijk is voor de secretaris van de Expertgroep.

7. Tot Slot

De Expertgroep kijkt vooruit naar 2021. In dat jaar wordt de eindtoets weer afgenomen en vindt de geoefende normeringsprocedure plaats. Tevens ontvangen twee eindtoetsen een uitgebreide beoordeling en ontvangen twee andere eindtoetsen een jaarlijkse tussentijdse check. Er zal een beroep worden gedaan op de COTAN. Daarnaast zullen LVS-instrumenten worden beoordeeld. Tot slot zet de Expertgroep haar bijdrage aan de veranderende governance van de eindtoetsen onverminderd voort, in samenwerking met de toetsaanbieders, het CvTE en het ministerie van OCW.